

Ühe Läänemaa koolmeistri juubeli puhul

Üeldakse, et kooliõpetaja on maa sool. Küllap nii on see olnud ka Läänemaal. Aga kui palju me teame nendest tagasihoidlikult oma igapäevast tööd teinud meestest? Ühest niisugusest inimesest tahangi praegu jutustada — 27. VEEBRUARIL MÖÖDUB 110 AASTAT LÄÄNEMAA KOOLIÕPETAJA ADO ANDRE SÜNNIST.

Ado Andre sündis Koonga vallas Pärnumaal. Oppis Koonga-Tammiku valla-, Audru kihelkonna- ja Pärnu linnakoolis. 1899. aastal lõpetas ta pedagoogilised kursused Sindi ministeeriumikooli juures.

Tema edasine elu — 40 aastat ja 9 kuud tööd õpetajana — on seotud Läänemaaga. Esimeseks töökohaks sai 1899. aastal VÖNNU VALLAKOOL, kus kehvade majadusolude tõttu tuli täita ka vallakirjutaja abi kohustusi. 1901. aastal jätkus tööd Palivere valla-koolis ning 1904—1913 uuesti Vönnus, seekord juba koolijuhatajana. Lisateenistust andsid suvel postiametniku kohustused Haapsalus.

1913. aastal sai Ado Andre uueks töökohaks TAECLA ALGKOOL. Algul oli ta õpetaja, 1923. aastast lisandusid ka koolijuhataja kohustused. Taebla kooli ning valla ja Lääne-Nigula kihelkonnaga on seotud viljakam osa tema elust, kuigi vahepeal alanud I maailmasõda viis A. Andre

Klassituba Taebla vanas koolimajas 1925.

neljaks aastaks kodumaast eemale (sellest enamik aega saksa sõjavangis Preisimaal). Viljakas tegevus jätkus pärast koju naasmist. 1919., 1920. ja 1921. aastal tuli tal oma teadmisi täiendada õpetajate suvekursustel Haapsalus, organiseerijaks tolleaegne koolinõunik E. Enno. Kooliõpetus oli vaja viia uuele, Eesti-kesksele alusele.

1923. aastal lisandus veel teine amet: A. Andre valiti ja pühitseti LÄÄNE-NIGULA KIRIKU KÕSTRIKS. Sellesse ametisse jäi ta neljakümneks aastaks. Küllap mängisid valikus määravat osa hea laulu- ja orelimänguoskus.

L.-Nigula Hariduse Seltsi juhatuse liikme ja kassapidajana. A. Andre oli üks karskusliikumise organisatoreid, Taebla valla karskusosakonna asutajaid ja 1926. aastast esimees. Õpetajat pidi jätkuma kõikjale. Lisaks suure viljapuuai ja mesila hooldamine. A. Andre kodus, Kõstri talus, olid sagedasteks külalisteks mitmed tuntud Läänemaa kultuuritegelased: E. Enno, A. Laikmaa, M. Küla-Nurmik jmt.

1934. aastal tuli intriigide tõttu lahkuda armsaks saanud Taebla koolist ning võtta vastu KOOLIJUHATAJA KOHT KIRIMÄEL. Siin möödusid te-

ma õpetaja-aastad kuni pensionile minekuni 1940. Raskeid katsumusi töid A. Andrele sõda ja sõjajärgsed aastad. Poeg Harald, kes pidi isa tööd hariduspõllul jätkama, leidis nimetu haua ühes Krasnojarski kraai vangilaagris. Süüdistatuna usukultusega tegelemises lõpetati A. Andrele 1954. a. mitmeks aastaks pensioni maksmine. Peatselt tuli välja kolida ka Kõstri talust, kuigi see oli talle 1944. aasta uusmaasaja aktiga «põliseks kasutamiseks» antud.

A. Andre elu viimased aastad möödusid Tallinnas Nõmmel. Ta suri kõrges vanuses 11. augustil 1969 ja on maetud Rahumäe kalmistule.

Leho LÖHMUS
Honorar Lääne-Nigula Muinuskaitse Seltsile

Saksa sõjavangis. A. Andre istub esimeses reas (paremalt esimene).

Arhiivifotod